

Project 'Kunst in de Tunnel' Mariënheem

Project 'Kunst in de tunnel'

Tunnel:
"opgeleukt" in 1994 Vrij Jeugdwerk Mariënheem
wandschildering, nu oud en versleten, graffiti.

Kunst in de tunnel, project
door schildersclub en basisschool

Plaatselijk Belang Mariënheem
Buurtwerkcommissie

Schildersclub
MARIËNHEEM

st. Antonius Mariënheem

Mariënheem
Doorsneden
door N35,
tunnel onder
weg door.

Eerder gedaan
door de
schildersclub
Mariënheem,
kunst op de
gevel

Wens:
Verbeter de
tunnel voor
en met de
schoolkinderen.

Doel:
Uniek
kunstproject van
school en
schildersclub

Per:
Drie jaar
kunst
wisselen.

Nieuwe
kunst door
telkens
groep 6, 7 en
8 van de
basisschool
samen met
schildersclub

Vormgeving:
Onderwaterpanorama of schilderijen aan
museummuur,
keuze te bepalen door kinderen met schildersclub.

Kunstproject:
De schilder
doceert

Onder het
resultaat van
eerdere
projecten

Wordt de
tunnel het
museum
Frans Hals?

Schildersclub Mariënheem
Buurtwerkcommissie
Basisschool Sint Antonius
Plaatselijk Belang Mariënheem

April 2012

Inhoud

Project: Kunst in de tunnel Mariënheem.....	1
Nadere toelichting en onderbouwing project.....	1
Wat maakt het project zo bijzonder?.....	4
Stand van zaken subsidieverlening.....	5
Begroting van kosten en opbrengsten.....	6
Geraamde kosten.....	6
Financieringsplan.....	6

Project Kunst in de tunnel Mariënheem

Nadere toelichting en onderbouwing project.

Het dorp Mariënheem wordt doorkliefd door de N35. De school en de kerk en enkele woningen zijn gelegen aan de zuidzijde van de weg. Het overgrote deel van de bebouwde kom en verschillende voorzieningen zijn gelegen aan de noordzijde van de weg. Bewoners moeten de weg veelvuldig oversteken. Het verkeersaanbod is sterk toegenomen. In de 70-er jaren van de vorige eeuw is de tunnel aangelegd in Mariënheem als mogelijkheid om de N35 te kunnen oversteken. De ruimte was destijds en is nog steeds beperkt. Gevolg is geweest, dat er een tunnel is aangelegd met aan weerszijden trappen en naast de trappen een fietsgoot. Gebruikers moeten de fiets aan de hand meenemen door de tunnel. Gevolg is geweest een altijd beperkt gebruik van de tunnel.

De aanblik van de tunnel in de huidige situatie met het hek en de toegang naar de tunnel (vanaf kerk)

De tunnel is in 1994 verbeterd door het aanbrengen van schilderingen op de wanden. Met veel inbreng van vrijwilligers en de creatieve inspiratie van Annabelle Schrijver zijn Walt Disney figuren aangebracht op de wanden en een deel van de bovenkant. De schilderingen zijn lang mooi gebleven, maar inmiddels toch verloren gegaan door de tand des tijds en ook door graffiti. Een deel van de graffiti is in beeld gebleven, een ander deel is overgeleverd in een zwarte kleur. Na 16 jaar is de tunnel toe aan een grondige opknappbeurt. Zie hiervoor de foto's op de volgende bladzijde.

Vanuit de schildersclub Mariënheem kwam het idee om de tunnel te verbeteren door de schilderingen te vervangen door nieuw schilderwerk.

De plaatselijke buurtwerkcommissie is bezig om projecten in het dorp op te pakken door inzet van geldmiddelen en de inzet van vrijwilligers.

Plaatselijk Belang Mariënheem is al langer bezig met de kruising om deze veiliger te maken. Plaatselijk Belang heeft een enquête in het dorp gehouden en daar kwam de tunnel als belangrijk aandachtspunt uit naar voren. Als wens werd aangevoerd om de tunnel te veranderen, zodat je er door heen kunt fietsen, maar ook om de tunnel "mooier" te maken. Gebruikers melden in de enquête, dat zij de tunnel ervaren als donker en rommelig.

De schilderijen in de tunnel als aangebracht in 1994

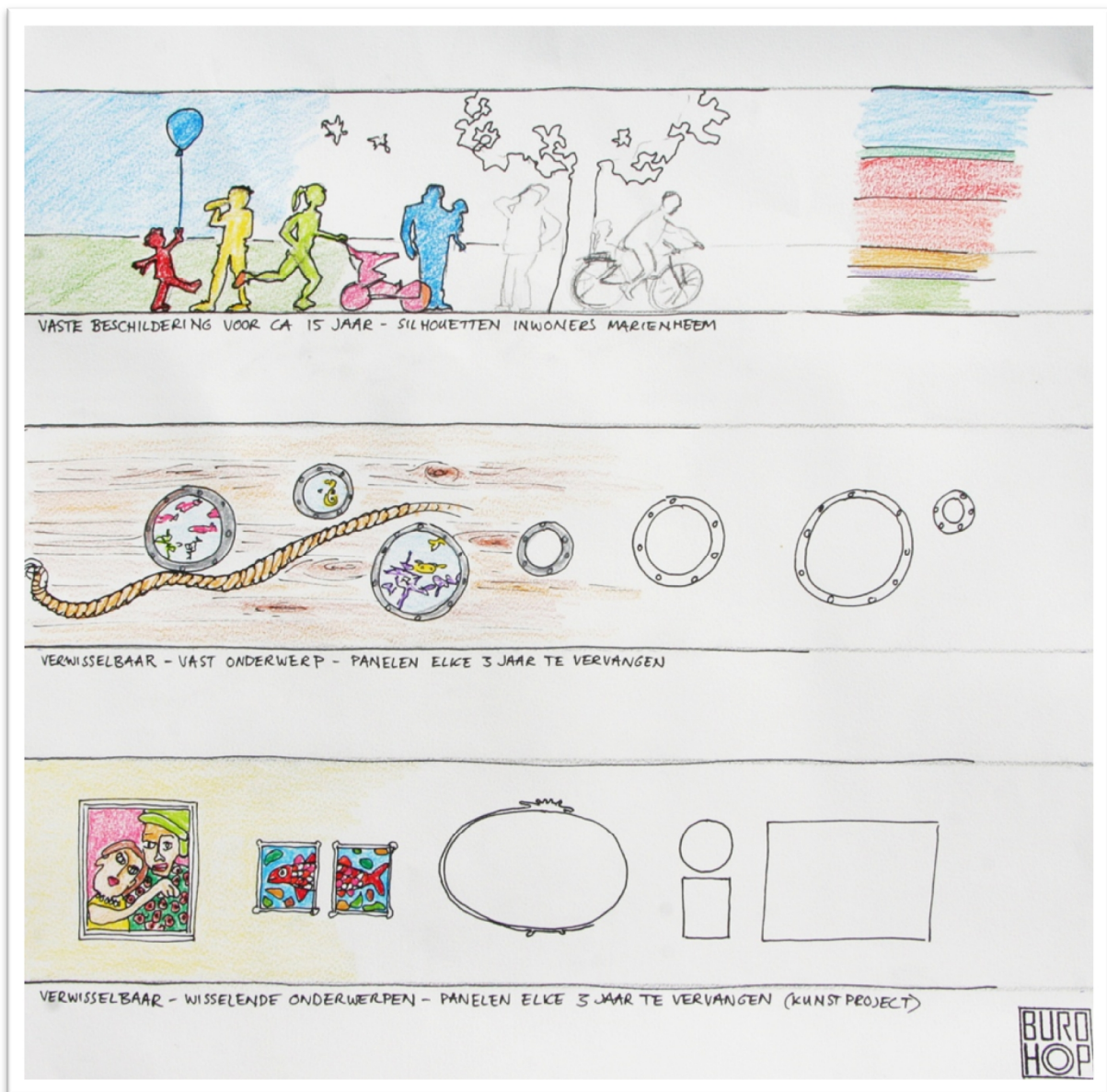
De aangebrachte graffiti

We hebben geconstateerd, dat de schoolkinderen het meest intensief gebruik maken van de tunnel. De basisschool is vervolgens ook betrokken bij de verdere uitwerking. Samen hebben de vier organisaties buro HOP ingeschakeld om de ideeën nader uit te werken zij zijn gaan nadenken, hoe de tunnel verbeterd kan worden. De schildersclub is actief op het gebied van kunst en verzorgt ook gastlessen op de basisschool en willen graag iets met kunst en de schoolkinderen doen in de tunnel. De basisschool wil graag meer doen met de inbreng van de schildersclub op de school.

Samen hebben we de conclusie getrokken, dat het opknappen moet gebeuren voor en door de kinderen. Na het gereed komen kunnen alle gebruikers van de tunnel genieten van de nieuw aangebrachte kunst.

Onderstaand zijn drie eerste uitwerkingen gemaakt als globale ideeën.

Voorstel 1: een totaalbeschildering die voor lange tijd zal blijven zitten (denk aan 15 jaar). Het onderwerp is: "Mariënhemers door de tunnel". De voorstelling bestaat uit silhouetten van inwoners van Mariënheem. Juist het feit dat de beschildering er voor lange tijd op blijft, en de mensen en kinderen intussen veranderen maakt het leuk. Pubers zien zichzelf terug als kleuter, kinderen wijzen hun moeder, oom of de buurvrouw aan. Het ontwerp kan op school worden voorbereid en moet in de tunnel, direct op de muur aangebracht worden.

Voorstel 2: een beschildering met verwisselbare onderdelen. Het onderwerp is "onder water". De voorstelling bestaat uit een houten wand met patrijspoorten en bv sloopstuw. Het onderwaterlandschap (de ene keer tropische wateren, de andere keer de poolwateren of de sloot) dat je door de patrijspoorten ziet, kan in een kunstproject iedere 3 jaar verwisseld worden. De panelen kunnen op school beschilderd en vervolgens in de tunnel gemonteerd worden.

Voorstel 3: een beschildering met verwisselbare onderdelen. Het onderwerp is "museum". De voorstelling bestaat uit een effen wand met schilderijlijsten. De invulling van de lijsten (a.d.h.v. een kunststroming, techniek of een thema) kan in een kunstproject iedere 3 jaar verwisseld worden. De panelen kunnen op school beschilderd en vervolgens in de tunnel gemonteerd worden.

Gekozen is om te kiezen voor voorstel 2 of 3. Daarbij is de gedachte ontstaan om een kunstproject op school te organiseren voor de groepen zes, zeven en acht. Door dit elke drie jaar te herhalen werken alle kinderen aan hun eigen kunstproject. Het resultaat van het kunstproject wordt gedurende drie jaar geëxposeerd in de tunnel. De kinderen van de basisschool, de schoolleiding en de schildersclub gaan gezamenlijk bepalen, welke van de twee opties als aankleding van de tunnel wordt gekozen.

De basisschool is enthousiast om eens per drie jaar een kunstproject te organiseren. De schildersclub is enthousiast om dit op school te begeleiden en zij hebben ook de kennis en kunde om dit over te brengen naar de kinderen, daar waar nodig ondersteund door de leerkrachten. De huidige samenwerking bij de gastlessen heeft dit al bewezen.

Er ontstaat een uniek project op een unieke plaats in het dorp, waar de makers elke dag weer langs komen en de jongere kinderen gaan uitzien naar het moment, dat voor hen het kunstproject komt.

Het plan omvat de schildering van beide wanden en het plafond van ongeveer 35 m lang met een hoogte van 2,5 m en een breedte van ongeveer 3,0 m.

De tunnel wordt geschilderd om te gaan dienen als expositieruimte voor het driejaarlijkse kunstproject van de basisschool. We hebben hiertoe via Heidemij advies gekregen van het bureau Arcadis omtrent de benodigde behandeling van de wanden en het plafond, opdat de muurschildering daadwerkelijk "blijft zitten".

Op de muren worden "lijsten" aangebracht waarin elke drie jaar de nieuw gemaakte kunstwerken geëxposeerd worden. De verlichting in de tunnel wordt vervangen door een LED-verlichting, energiezuinig. Bedoeling is, dat de verlichting aan is als het nodig is. Dit wordt uitgevoerd in een basisverlichting, die aan is als het buiten te donker is en een extra verlichting, die aangaat op de plek, waar mensen door de tunnel lopen.

Het bovenwerk van de tunnel op het niveau van de begane grond is uitgevoerd in een hekwerk van ijzer en beschilderd in deels een bruine kleur en deels een crèmekleur. Dit hekwerk krijgt een nieuwe kleur passend bij de verdere inrichting van de tunnel. Het schilderwerk wordt afgerond met een bescherm laag, die zorgdraagt dat eventuele later aangebrachte graffiti weer verwijderd kan worden.

Daarmee kan de tunnel weer jaren mee.

Wat maakt het project zo bijzonder?

Het lijkt alsof een ordinaire tunnel van een leuk verflaagje wordt voorzien in het kader van het normale onderhoud en de school een project uitvoert. Het is meer.

Het dorp Mariënheem heeft de wens, dat de tunnel en daarmee de rijksweg N35 uit de dorpskern gaat verdwijnen en verlegd wordt naar het zuiden. Deze rijksweg tussen Zwolle en Almelo zal in etappes worden verbeterd door deze te verbreden en waar nodig te verleggen. Bij Wierden is de weg al verbreed tot een snelweg en in Nijverdalen wordt

gewerkt aan het combiplan. Vervolgstappen zijn de verbreding tussen Nijverdalen en Wierden en tussen Wythmen/Heino en Zwolle.

Het dorp Mariënheem komt daarna aan de beurt samen met de verbetering van de weg in Raalte. Enkele jaren terug was de gedachte of de hoop, dat in 2020 de situatie zou kunnen zijn, dat de N35 is verlegd naar de nieuwe locatie ten zuiden van het dorp. De provincie Overijssel heeft hiervoor een marsroute opgesteld¹. Inmiddels is het duidelijk, dat de huidige situatie blijft tot na 2028.

In de afgelopen jaren is er uitvoerig overleg geweest met Rijkswaterstaat om de kruising te verbeteren met een rotonde of met een verkeersregelinstantie of de tunnel te verbeteren op een manier, dat je er door heen kunt fietsen. Samen is geconstateerd, dat aanpassingen niet haalbaar zijn binnen de huidige wegenstructuur.

Als dorp zullen we nog zeker 15 jaar gebruik moeten blijven maken van de tunnel. Op dit moment krijgen veel mensen een sociaal-onveilig gevoel in de tunnel. De tunnel is donker en raakt steeds meer vervuild. Velen gaan steken de steeds drukker wordende weg bovengronds over.

Het verbeteren van de tunnel nodigt uit om de tunnel te gaan gebruiken. Het educatief gebruiken van de schilderijen is een goede aanvulling.

Stand van zaken subsidieverlening

Arcadis is gevraagd om technische ondersteuning te verlenen. Dit is gebeurd vanuit het fonds van Arcadis KNHM. Er is lokaal geld beschikbaar gesteld door de buurtwerkcommissie ter grootte van € 1.000,-.

De gemeente Raalte heeft in 2011 al wel ambtelijk positief gereageerd op het verzoek. De RABO-bank Salland heeft haar bijdrage inmiddels beschikbaar gesteld.

Als aansporing tot het welslagen van het project heeft Arcadis een subsidie in het vooruitzicht gesteld van € 1.000,- na uitvoering in het kader van de actie "Kern met pit"². Insteek is deze middelen in te zetten voor de uitvoering van de kunstprojecten in de komende jaren, dus een bijdrage naar de plaatselijke basisschool Sint Antonius.

---

¹ Marsroute N35 opgesteld door de provincie Overijssel. Te raadplegen op:
www.overijssel.nl/publish/pages/85362/n35brochure.pdf

² Ten behoeve van de presentatie voor de actie "Kern met pit" is de voorzijde van deze toelichting gemaakt. Het geeft weer wat we doen en wat we willen bereiken.

Begroting van kosten en opbrengsten

Geraamde kosten

Investerings in productiemiddelen, materialen	
Muren prepareren (schoonmaken en stucen)	€ 6.500,-
Verf voor wanden en plafond	€ 12.000,-
Lijsten voor kunstwerken van kinderen	€ 3.000,-
Verbruiksmaterialen	€ 1.000,-
Verlichting (LED, aangelegd)	€ 3.000,-
Verven bovengronds hekwerk om tunneltoegangen	€ 2.000,-
Advieskosten externen	
Inwinnen adviezen (Arcadis), reeds uitgevoerd	€ 1.000,-
Inbreng bureau HOP, reeds uitgevoerd	€ 500,-
Kosten accountantsverklaring	€ 500,-
Promotie en publiciteit	
Kosten opening tunnel voor dorp Mariënheem	€ 500,-
Overige kosten	
Onvoorziene kosten	€ 4.000,-
TOTALE KOSTEN	€ 34.000,-

Financieringsplan

Gemeente Raalte	
Muren schoonmaken (hoge druk, koud water)	€ 500,-
Bijdrage programma "project subsidie Cultuur"	€ 4.000,-
Heidemij, uitvoering onderzoek Arcadis	€ 1.000,-
Bijdrage Buurtwerk Mariënheem	€ 1.000,-
Rabobank Salland, bijdrage Coöperatiefonds	€ 2.500,-
Bijdrage provincie Overijssel	€ 10.000,-
Bijdrage Prins Bernard Cultuurfonds	€ 10.000,-
Bijdrage SNS Reaalfonds	€ 5.000,-
TOTAAL FINANCIERING	€ 34.000,-

Begroting van kosten en opbrengsten

Geraamde kosten

Investerings in productiemiddelen, materialen	
Muren prepareren (schoonmaken en stucen)	€ 6.500,-
Verf voor wanden en plafond	€ 12.000,-
Lijsten voor kunstwerken van kinderen	€ 3.000,-
Verbruiksmaterialen	€ 1.000,-
Verlichting (LED, aangelegd)	€ 3.000,-
Verven bovengronds hekwerk om tunneltoegangen	€ 2.000,-
Advieskosten externen	
Inwinnen adviezen (Arcadis), reeds uitgevoerd	€ 1.000,-
Inbreng bureau HOP, reeds uitgevoerd	€ 500,-
Kosten accountantsverklaring	€ 500,-
Promotie en publiciteit	
Kosten opening tunnel voor dorp Mariënheem	€ 500,-
Overige kosten	
Onvoorziene kosten	€ 4.000,-
TOTALE KOSTEN	€ 34.000,-

Financieringsplan

Gemeente Raalte	
Muren schoonmaken (hoge druk, koud water)	€ 500,-
Bijdrage programma "project subsidie Cultuur"	€ 4.000,-
Heidemij, uitvoering onderzoek Arcadis	€ 1.000,-
Bijdrage Buurtwerk Mariënheem	€ 1.000,-
Rabobank Salland, bijdrage Coöperatiefonds	€ 2.500,-
Bijdrage provincie Overijssel	€ 10.000,-
Bijdrage Prins Bernard Cultuurfonds	€ 10.000,-
Bijdrage VSBfonds	€ 5.000,-
TOTAAL FINANCIERING	€ 34.000,-